

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 12 korona.
Fél évre 6 „
Negyed évre 3 „
Videki előfizetők bélyegköltsége egész évre 2 K.

Felölös szerkesztő és laptulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 1 c
földszint balra. (Piac felől 3-ik ajtó.)

Hirdetések feladhatók a városi nyomdában Dozsa
György könyvelő kezelhez is.

Jánosi Zoltán és Molnár Kálmán.

Jánosi Zoltán nagytiszteletű úr nagy ember. Az ő buzgó szava, — amelyben a legjobban talán önmaga tud gyönyörködni, — töltötte be e héten is a közgyűlési terem minden zugát. Nem volt olyan kérdés, amelyiknél fel ne szólalt volna, természetesen az *emberszeretet* nevében. Mert Jánosi úrnak nagy szíve van, telve szeretettel, rajongással, aminthogy egy református papnál ez nem is képzelhető el másképen. És abban is igaza van, hogy egy jó papnak mindenütt ott kell lenni, ahol a krisztusi szeretet jelenléte megkívántatik, tehát a közügyek fórumán, a városi közgyűléseken is.

Csak hogy a fészkes fülemile látott olyan emberszeretetet, mint a Jánosi nagytiszteletű úré?! Ez a szeretet furesán buzog elő az ő nagy szívéből?! Ő ugyanis mindég csak azokat szereti, akik az ő nagyságának fentartás nélküli csodálói, akik az ő barátai. Ellenben nagyon is el tud fordulni a szeretetével azoktól, akik nem hajlandók, — nem az ő tisztos papi palástjának, — hanem tekintélye uszályának harcolói lenni, akik — akarva, nem akarva, — valamikor vétettek neki, vagy megbántották azokat, akiket az ő különös emberszeretete keblére ölelt.

Az Úr haragja hetedíziglen való az írás szerint. Hát a tiszteletes úr az írások eme passzusához tartja magát s az általa olyan sokszor elmondott „*Úrimája*”-nak a megbocsájtásról szóló mondatához nem ragaszkodik.

Hetvenhetedíziglen való haragjának virágai is nyílnak olykor s nem volt ember, aki nyílttéri közlemények témáját, versben, — mondjuk —, rímes sorokban olyan gyakran dolgozott volna fel, mint ő. Persze mind ezt csupa merő *emberszeretettől* cselekszi.

Hát ez mind nagyon szép dolog. Bár a *dr. Baltazár Dezsők*, *Könyves Tóth Kálmánok*, *Szele Györgyök* az emberszeretetet egészen másképen magyarázták a templomban s templomon kívül is.

És nem szóltak hozzá a közgyűlési tárgysorozat minden pontjához és nem írtak bökkverseket. (Könyves

Tóth Kálmán mégis bele került a magyar irodalom-történetbe.)

És tudja az Isten, hogy, hogy nem: de a föld mégis forgott tovább!?

Molnár Kálmán főtisztelendő úr is felszólalt egyetlen egyszer a közgyűlési teremben. Nem akart szándékkal lyukat fúrni valamelyik embertársa bőrén felszólalásával, bár ellenzéki felszólalás volt az övé is. A tüzelőfa árának felemelése ellen érvelt.

De az ő szelíd tónusú felszólalásán már ott csillogtak az *őszinte* krisztusi szeretet zománca, szellemi előkelőségének drága ékkövei, az emberek közt megértéseket kereső finomság fénye.

Csodálatos ellentét volt a Jánosi tiszteletes és Molnár főtisztelendő úr felszólalásai közt. Mindannyian éreztük, hogy az utóbbi beszéd alatt jelent meg ott a zöld asztalok körül az igazi, a mindenek felett való *Emberszeretet*, ha bele is kellett botlania a reális élet apró kis köveibe. (A fa árát ugyanis mégis felemelték.)

És most már tudjuk, hogy miért forog a föld tovább. Mert vannak, — és hála Isten, — többségben vannak az emberek közt, akik az *őszinte* krisztusi szeretetet képviselik s akik nem engedik, hogy a gyűlölködés, a széthúzás elhatalmaskodják a földön.

Szathmáry Zoltán.

A hét eseményei.

— **A városi múzeum** teljesen újra rendezve, átalakítva legközelebb átadatik ismét a nagy nyilvánosság-nak. Jól esik erről hírt hallani most, mikor sokan azt szeretnék, ha a háború alatt, a közéleti kérdések megoldásán kívül, semmit se cselekednénk, hanem ölbe tett kezekkel néznénk, hogy mint fejlődik vissza minden kulturális törekvés. Pedig *Löfkovits* Arthuréknak és *Zoltai* Lajoséknak van igazságuk, akik dolgoztak, mint itthon maradtak a háború alatt is, s ha már a lövész-

Somossy László

(DEBRECEN, KISGEMLOM-BÁZÁR.)
Menyasszonyi kelengye. Kész fehérnemű. Női divat- és szőnyeg árúház.
Szabott árak. Előzékeny kiszolgálás.

árokban nem használhatja őket a haza, hát üdvöset cselekedtek annak tudományos kutatásáért.

— **A 39-ik gyalogezred** tisztikara és legénysége közel ezer koronát gyűjtött össze Debrecenfalva javára. Mindenesetre nagy gyönyörűséggel gondolhatunk a debreceni s hajdumegyei ifjából álló ezred eme cselekedetére. Íme ők nemesak fegyverrel védik a hazát, de még az anyagi áldozattól sem riadnak vissza, ha arról, van szó, hogy a háború által okozott sebeket orvosolni kell. Tanulhatnak tőle azok az itthonmaradottak, akik se vért nem áldoznak, se a tárcájukon nem engednek eret vágni.

— **A tüzelőfa árát felemelték.** Ideális szempontból nagyon szép dolog lett volna, ha mellőzi a közgyűlés az áremelést, de a mai kitermelési viszonyok miatt bizony ez lehetetlen volt. A fő dolgot különben dr. Freund Jenő találta el, aki azt mondta: a gazdagok kibírják az áremelést, a szegényeket pedig segítsük mi, hogy legyen fára valójuk. Itt említjük meg, hogy a „Munkás Otthon“ melegedő szobája részére fűtőanyagra a városi tanács 300 koronát szavazott meg.

— **Nagy napilapot** akart alapítani a városi nyomda. De hát annyi érdeket sértett volna ez a lapalapítás, hogy nem lett belőle semmi. Azon a „nemés“ indokon szenvedett hajótörést a dolog, hogy a nyomda rossz üzletet csinált volna, mert nagy lap nem kell Debrecenben, pedig hát holmi állami nyomdai munkák elképzelhető eleresztése, laptekintélyek előre elgondolt csorbulása, összeköttetések magvaszakadása: szóval az elviselhetlen konkurrenciák voltak az igazi be nem vallott indokok. És ezeket tényleg nem is lehetett bevallani, mert hiszen ha a városi nyomda azokat az összeköttetéseket, állami nyomdai munkákat megszerezte volna, akkor nem csinált volna rossz üzletet, a laptekintélyek elvesztésétől való félelem pedig azt igazolta volna, hogy egy nagy lap talán mégis csak tud hódítani. Szóval nem olyan fekete a mumus, mint feltűntetni szeretnék egyesek. Sőt nem is mumus!

— **A Sajtóiroda vezetője** azonban megjárta. Szörnyű nagy hibában találtatott részesnek. Ő is ki volt szemelve a nagy lap munkatársának. Neki tehát feltétlenül le kellett nyelni egy rakás békát. Majd mindenik ujság belegyö-möszölt legalább egyet, — egy esti hirlap még egy varangyos békát is. A legszelídebb meg nem adta közre azt a nyilatkozatát, hogy azért a varangyos békáért sajtópert igyekszik indítani. Sőt még a sajtóvezetésért kijáró kis langyos-meleg levesébe is bele akart serceni az egyik nagytiszteletű városatyá. Sercintett is, de ez egyetlen alkalommal nem tudott a foga közül olyan célirányosan „nyivít“-eni: mint Tűzok Mihály uram, akiről fel vagyon írva a krónikában, hogy az utca egyik oldaláról át tudott serceni a másikra. (Csakhogy az a Szent-Anna-utca torkolatánál történt.) Így azután nem esett a levesben kár.

— **Gruner tanácsos** derék munkát végzett a tejjgazdaság felállításával. Óriási munkát végez ő különben

a közéletmezés körül egyéb téren is. Elképzelhető, hogy ez a bajor származású ember mit csinálhat majd békés időkben konszolidált viszonyok közt. De hát csak a kákán is csomót kereső emberek nincsenek is az ő pompás működésével megelégedve. Az egyik városatyá civis például, mikor meghallotta, hogy szántógépeket rendelt s hogy mennyi előnye lesz azoknak a gépeknek, így meditált: jó, jó, nagyon szép dolog a szántógép, de — trágyát nem termel . . .

— **Heten vannak, mint a gonoszok ellénségeink.** A muszka, szerb, angol, francia, belga, montenegrói és olasz harcol a német osztrák-magyar-török és most már bolgár haderő ellen. Szóval épen egy tucat nemzet hadserege küzd egymással, nagyon is aránytalan elosztásban. És csudálatosképen, kivéve azt a kis darab galíciai földet, amit még Tarnopol körül megszállva tart a muszka, mindenütt a mi seregeink állanak hódított területen. Ezek közt Belgium és Orosz-Lengyelország egészen elveszett. Most Szerbiába haraptunk bele s valószínű, hogy a kis királygyilkos ország is az előbbi elfoglalt országok sorára fog kerülni.

— **Színházi hét.** A héten elég élvezetes színházi estékben volt részünk s a színházvezetőség gondoskodását a közönség kellőképpen honorálta is, amennyiben például a *Cseöreg* Jenő vendéjátékai táblás házak előtt zajlottak le. Természetes, hogy értékesség tekintetében Planquette Kornevillei barangok-ja s Millöcker Koldus diák-ja emelkedtek ki az énekes előadások közül. Cseöreg kiforrott, rutinus színészember, aki a zenei lírai részleteknél különösen nagy sikerrel énekel s mindenképen rutinusán játszik. A Hoffmann meséi operában úgy ő, mint a társulat tagjai nehezebb művészi feladatok elé voltak állítva. De a debreceni közönség úgy a vendégművésszel, mint az összesek közreműködőivel is meg lehetett elégedve. Az énekes előadásokban őszinte nagy sikere volt *Tihanyi* Bélának, aki úgy operában, mint operettben szépen csendülő, meleg hangjával, nagy énekelőadásbeli készségével s pompás játékával oszlopos ereje az ensembléknak. *Mezey* Margit művészetének sokoldalúságáról adott több rendbeli bizonyosságot az elmúlt estéken. Amilyen pajkos, pikáns ötletekben gazdag volt Ilonája a Cigányszerelemben, olyan szubtilisan finom, dicséret a Kornevillei harangok Germain-jében. Színésznői egyéniségének előkelősége, szép toalettjei nagyban hozzájárultak az ő őszinte, nem mondva csinált sikeréhez. A drámai előadásokban *Bányay* Irén jutott neki való művészi feladatok megoldásához. Így például az *Egy test két lélek* leányszerepében művésziileg megmunkált alakítást produkált, úgy belső tartalom, mint kivitel tekintetében. Örömmel üdvözlöttük a hozzá méltó terezenumon. A régiek közül a heti előadásokban *Kassay* Károly, *Kemény* Lajos a tőlük megszokott kiválóok voltak s nem tévesztette el a hatást egyik-másik szerepben *Szakács* Árpád jóízűsége sem, akire bátran oszthatnának nagyobb szerepeket is.

a Magyar Agrár- és Járadékbank Részvénytársaság,
 a Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság,
 a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság,
 a Magyar Földhitelintézet,
 a Magyar Jelzálog Hitelbank,
 a Magyar Kereskedelmi Hitelbank Részvénytársaság,
 a Magyar Országos Központi Takarékpénztár,
 a Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja mint részvénytársaság,
 a „Mercur“ váltóüzlet részvénytársaság,
 a Nemzeti Takarékpénztár és Bank Részvénytársaság és
 a Wiener Bank-Verein magyarországi fióktelepe, budapesti intézetek
 és ezeknek összes budapesti és vidéki fiókjai; valamint

az Első Horvát Takarékpénztár,
 a Horvát Általános Hitelbank Részvénytársaság,
 a Horvát Leszámitoló Bank és
 a Horvát-Szlavon Országos Jelzálogbank zagrebi intézetek, továbbá
 a Privilegirte Landesbank für Bosnien und Hercegovina és
 a Privilegirte Agrar- und Kommerzial-Bank für Bosnien und Hercegovina című
 sarajevói intézetek, végül

a felsorolt budapesti és zagrebi intézetek által a m. kir. pénzügyminiszterium jóváhagyásával felhatalmazott és esetről-
 esetre az illető intézet székhelyén megfelelően közhírré teendő intézetek.

A betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknél 1914. évi augusztus hó 1. előtt betéti könyvre elhelyezett, egyébként a moratorium feloldó rendelethez foglalt korlátozások alá eső betétek a kibocsátásra kerülő járadék-
 kölcsön kötvényekre történő befizetésekre a jegyzés idejében fennálló összegük 50%-a, de legfeljebb a betét tulajdonosa
 által jegyzett összeg 50%-a erejéig igénybe vehetők.

Azok, akik a befizetésekre ilyen betétjüket kívánják igénybe venni, annál az intézetnél vagy cégnél, illetve annak
 az intézetnek vagy cégnek a közvetítésével tartoznak jegyezni, amelynél a betét el van helyezve.

3. Az aláírási ár minden 100 korona névértékért:

1. ha az aláíráskor az aláírt összeg egész ellenérték befizettetik

a) 1915. évi október 30-ig bezárólag történő aláírás esetén 97 korona 10 fillér,

b) 1915. évi október 30-át követő időben 1915. évi november 17-ig bezárólag történő aláírás esetén
 97 korona 40 fillér,

2. ha pedig az alábbi 4. pontban körülírt kedvezményes fizetési módot választják igénybe, úgy az 1915. évi
 október 18-tól november 17-ig bezárólag terjedő egész aláírási határidőben történő aláírásnál 98 korona.

Ezen áron felül az aláíróval szemben sem folyóamat, sem jutalék felszámításának helye nincs.

4. Ha az aláírt összeg 100 koronát meg nem halad, az aláírás alkalmával mindenkor az aláírt összeg egész ellen-
 értéke befizetendő.

A 100 koronát meghaladó aláírásoknál, amennyiben az aláírás alkalmával nem fizettetik be az aláírt összeg
 egész ellenértéke, az aláírás alkalmával az aláírt összeg 10%-a biztosítékképpen leteendő és pedig a kir. állampénz-
 táraknál és adóhivataloknál, a m. kir. postatakarékpénztár közvetítő hivatalainál, továbbá az 1898: XXIII. t.-c. alap-
 ján alakult Országos Központi Hitelszövetkezethozetnél készpénzben, a többi aláírási helynél pedig vagy készpénzben, vagy
 olyan értékpapirokban, amelyek az aláírási hely elfogadhatóknak tart.

Az aláírt összegek ellenértéke annál az aláírási helynél fizetendő be, amelynél az aláírás történt és pedig:

a jegyzett összeg ellenértékének	25%-a	legkésőbb	1915. évi december 7-ig,
„ „ „ „	25%-a	„	1915. évi december 18-ig,
„ „ „ „	25%-a	„	1915. évi december 28-ig,
„ „ „ „	25%-a	„	1916. évi január 8-ig.

Az utolsó befizetés alkalmával az aláírási hely a letett biztosítékot elszámolja, illetőleg visszaadja.

5. A jegyzés céljaira szolgáló nyomtatvány-úrlapok az összes helyeknél díjtalanul kaphatók. Ily nyomtat-
 nyok hiányában az aláírás levéltől is eszközölhető.

6. A befizetés alkalmával az aláíró fél az aláírási helytől pénztári elismervényeket kap, amelyek a fél kívánatára
 5. évi december 1-től kezdve a m. kir. pénzügyminiszterium részéről úgy a szabad mint a zárolt jegyzésekre vonat-
 ólag egységesen kiállított ideiglenes elismervényekre fognak kicseréltetni, amennyiben eddig az időpontig a vég-
 s kötvények kiadhatók nem lesznek. A végleges kötvények kiadására nézve, illetve a fél kívánatára kiadott ideiglenes
 elismervényeknek a végleges kötvényekre való kicserélésére nézve idejekorán hirdetmény útján fog a felhívás közzé-
 ni. A végleges kötvény kiadása költségmentesen ugyanazon a helyen fog megtörténni, ahol a pénztári elismer-
 nyek, illetve a fél kívánatára kiadott ideiglenes elismervények kiadattak.

50 koronás címletek csak annyiban fognak kiadni, amennyiben az aláírt összeg más címmel nem egyenlít-

7. Az Osztrák-magyar bank és a M. kir. hadi kölcsönpenztár e járadékkötvényeknek kezizálogul lekötése mellett
 ték 75%-áig a mindenkori hivatalos váltóleszámitolási kamatlábon nyújtanak kölcsönt.

Ezek a kedvezmények 1917. évi december 31-ig maradnak érvényben.

A nevezett két intézet ugyancsak a mindenkori hivatalos váltóleszámitolási kamatlábon nyújt náluk zálogul
 dható értékpapirokra kölcsönt, ha a felveendő összeg igazoltan a jelen felhívás alapján aláírt összegek befize-
 szolgál.

A meghosszabbított ily kölcsönök a mérsékelt kamatláb kedvezményében 1917 december 31-ig szintén része-
 k.

A fenti befizetési határidők alatt folyósított kölcsönök után a fél kívánására a mindenkori hivatalos váltóle-
 számitolási kamatláb helyett 1917. évi december 31-ig évi 5%-os állandó kamatláb biztosítottatik.

Ezenfelül az Osztrák-magyar bank és a M. kir. hadi kölcsönpenztár a fent körülírt módotok mellett azoknak,
 igazolják, hogy a jelen aláírási felhívásban foglalt befizetési határidők alatt az aláírásra bocsátott hadi kölcsön-
 tés céljából más hitelintézetnél (bank, takarékpénztár, hitelszövetkezet stb.) vagy bankcégnél vettek fel kölcsönt,
 a kölcsönnek visszafizetésére évi 5%-os állandó kamatlábon fognak új kölcsönt nyújtani s ennek a kölcsönnek
 szabbításánál is évi 5%-os állandó kamatlábat fognak alkalmazni; ez a kedvezmény is 1917 december hó 31-ig
 érvényben.

8. Az aláírók kívánására e járadékkölcson kötvényeit a szelvények beváltásával megbízott hivatalos beváltó-
 s az Osztrák-magyar bank budapesti főintézete, valamint a magyar szent korona országai, továbbá Bosznia és
 vna területén levő fiókjai 1917. évi december 31-ig költségmentesen fogják megőrizni és kezelni.

Budapest, 1915. évi október hó 9-én.

Teleszky János s. k.
 magyar királyi pénzügyminiszter.

6%-os magyar királyi adómentes állami járadék-kölcsön.
(Harmadik hadi kölcsön.)

ALÁÍRÁSI FELHÍVÁS.

Az 1912. évi LXIII. t.-c. 17. §-a alapján a miniszterium felhatalmaztatott, hogy a hadi szükségletek fedezésére szükséges összegeket addig, amíg azok a törvényhozás útján meg nem állapítatnak, az elkerülhetetlen szükség mérvéig előlegezhesse és azok megszerzési iránt hitelművelet útján intézkedhessék. E felhatalmazás alapján ezennel 6%-kal kamatozó adómentes állami járadékkölcsön bocsátatik ki.

A kibocsátás összege a megtartandó nyilvános aláírás eredménye alapján fog megállapítatni.

A bemutatóra szóló járadékkölcsönkötvények 50, 100, 1000, 5000 és 10,000 koronás címletekben fognak kiállítatni.

A kötvények 1915 november 1-től kezdődőleg évi 6%-kal, minden év május 1-én és november 1-én lejáró fél-évi utólagos részletekben kamatoztatnak, az első szelvény tehát 1916 május 1-én esedékes.

Az a kötvénytulajdonos, aki az általa vásárolt kötvényeket az aláírás alkalmával zárolja, s ezt a zárolást 5 éven át fel nem oldatja, azt a jogot nyeri, hogy az 5 évi időszak utolsó évnegyedében, legkésőbb 1920 november 1-én a kötvényen alapuló követelését, e naptól számított egy évre névértékben leendő visszafizetésre felmondhatja. A m. kir. kincstár köteles az ilyenképen felmondott kötvényeket legkésőbb 1921 november 1-én névértékben visszafizetni. A zárolásból kifolyólag az aláíró felet költség nem terheli.

Zárolásnak csak 1000 K-t meghaladó összegű jegyzéseknél van helye.

A m. kir. pénzügyminiszterium fentartja magának azt a jogot, hogy előre közzeendő három havi előzetes felmondás mellett, ezt a kölcsönt egészben vagy részben, névértékben visszafizethesse, azonban az esetleges felmondás 1921 május 1-jét megelőző időre nem fog eszközöltetni.

A kamatok, épügy mint felmondás esetén a kölcsönkötvények tőkeértéke, minden fennálló és a jövőben behozandó magyarországi adó, helyeg és illeték levonása nélkül fizettetnek ki.

A kötvények 10 évre szóló kamatszelvénnyel és szelvényutalvánnyal vannak ellátva, mely utóbbi ellenében az új szelvényívek annak idején a beváltóhelyeknél minden költségtől és illetéktől mentesen átvehetők.

Az esedékes szelvények és az esetleg felmondott kötvények költségmentesen beváltatnak:

Budapesten: a magyar királyi központi állampénztárnál,

a m. kir. postatakarékpénztárnál,

a magyar korona országainak területén:

valamennyi királyi állampénztárnál és adóhivatalnál;

azonkívül további intézkedésig:

Budapesten: a Magyar Általános Hitelbanknál,

a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesületnél,

a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál,

a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó Banknál,

az 1898: XXIII. t.-c. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezethél,

valamint a m. kir. pénzügyminiszterium által erre a célra a magyar korona országai területén vagy azonkívül kijelölt helyeken.

Az erre a járadékkölcsönre vonatkozó minden közlemény a „Budapesti Közlöny“-ben és a „Wiener Zeitung“-ban közzé fog tétetni.

A kibocsátásra kerülő 6%-os magyar királyi állami járadékkölcsön ezennel a következő

feltételek

mellett nyilvános aláírásra bocsátatik:

1. Az aláírás történhetik az alább megjelölt aláírási helyek bármelyikénél

1915. évi október 18-tól november 17-ig bezárólag

terjedő határidőben a szokásos hivatalos órákban.

2. Aláírási helyekül szolgálnak: a magyar korona országai területén levő összes kir. állampénztárak és hivatalok, a m. kir. postatakarékpénztár és az összes kir. postahivatalok, mint a m. kir. postatakarékpénztári közv. hivatalai, az Osztrák-magyar bank budapesti főintézete, valamint a magyar korona országai, továbbá Bosznia és czegegovina területén levő fiókjai, az 1898: XXIII. t.-c. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet,

a Magyar Általános Hitelbank,

a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület,

a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank,

a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó Bank,

az Angol-Osztrák Bank budapesti fióktelepe,

a Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság,

a Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Részvénytársaság,

a Budapest-Lipótváros Takarékpénztár Részvénytársaság,

az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár,

az Első Magyar Iparbank,

a Hazai Bank Részvénytársaság,

a „Hermes“ Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság,

a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete,